

Subdoel 1: Een betere balans van het gebruik van het waterfront

Volendam

Gebied: Het waterfront gebied van Volendam begint bij Marinapark en eindigt bij het Noordeinde. De dijk van Volendam is het toeristisch kerngebied. Het onderdeel toerisme heeft de meeste invloed op de balans in Volendam.

- ❖ **Wonen:** Voor de gemeente Edam-Volendam ligt een aanzienlijke woningbouwopgave. In geval dat woningen in dit gebied worden gerealiseerd, is het een voorwaarde dat de historische identiteit en aanzicht van het waterfront behouden blijft. Ten behoeve van de leefbaarheid in dit stuk van het waterfront moet de overlast in de woonomgeving worden beperkt. Om de balans te bewaken wordt er bij nieuwe woningbouw aandacht besteed aan mobiliteit en verkeersstromen zodat nieuwe woningbouw niet leidt tot een afname van bereikbaarheid.
- ❖ **Ondernemen:** We zetten in op een evenwichtige mix van detailhandel, horeca en toeristische voorzieningen, zodat deze elkaar versterken en aanvullen zonder het woon- en leefklimaat onder druk te zetten. Toekomstbestendig en vernieuwend ondernemerschap wordt aangemoedigd zodat kwalitatieve (horeca)concepten beter aansluiten bij de waardevolle bezoeker die we willen aantrekken. Wanneer we het hebben over horecaconcepten bieden deze een hoogwaardige beleving en zijn aantrekkelijk voor zowel inwoners als (langer verblijvende) bezoekers. Ook hier moeten nieuwe initiatieven een duidelijke meerwaarde bieden ten opzichte van het bestaande aanbod om een levendig waterfront te stimuleren. Daarnaast wordt een gezond en gevarieerd voedingsaanbod actief gestimuleerd.
- ❖ **Recreatie:** We zetten in op de ontwikkeling van stille vormen van recreatie, zoals wandelen en fietsen. Hiermee vergroten we de aantrekkelijkheid van het gebied en bevorderen de gezondheid en ontspanning van zowel bezoekers als inwoners. Er wordt gekeken naar de transformatie van Slobbeland, waarbij het gebied zich kan ontwikkelen tot een recreatieve verblijfs- en ontmoetingsplek met functies en voorzieningen voor recreatie, ambacht, folklore, varend erfgoed en cultuur. Ook door de toevoeging van speelplekken, zitranden en kleinschalige openbare ontmoetingsplekken ontstaat meer ruimte voor interactie. Zowel bewoners als bezoekers kunnen aan de randen van het toeristisch kerngebied samenkomen, ontspannen en genieten van het uitzicht op het water. Bij de inrichting wordt rekening gehouden met de historische sfeer van Volendam, zodat nieuwe toevoegingen het karakter van het gebied versterken.
- ❖ **Toerisme:** Volendam ontvangt jaarlijks een groot aantal (dag)bezoekers, die vooral worden aangetrokken door de unieke cultuur en identiteit van het oude kunst en vissersdorp. Het toerisme in Volendam is een belangrijke economische pijler, maar vraagt om een zorgvuldige balans om de leefbaarheid te waarborgen en de lokale economie meer te versterken. Met andere woorden, de euro moet in de gemeente worden uitgegeven. De focus ligt op toekomstbestendig verblijfstoerisme, waarbij toeristen worden gestimuleerd langer te verblijven en meer te besteden bij lokale ondernemingen. Om de waardevolle bezoeker de mogelijkheid te bieden om langer te verblijven werken wij mee aan nieuwe overnachtingsmogelijkheden die passen bij de identiteit van het dorp. Daarnaast moet elke ontwikkeling in het toeristisch kerngebied van Volendam aansluiten op minimaal één van de vier pijlers van het toeristisch product: kunst, cultuur, muziek en religie.
- ❖ **Natuur:** Het toeristisch kerngebied van Volendam betreft voornamelijk versteend gebied. De kansen voor vergroening ontstaan wanneer de randen van het waterfront gebied getransformeerd worden. Dit biedt kansen om de biodiversiteit te versterken. Door te ontharden en te vergroenen langs het waterfront creëren we ruimte voor klimaat adaptieve maatregelen én ecologische meerwaarde. Daarnaast geldt voor het buitendijks gebied dat de bestaande natuur wordt onderhouden en bij ontwikkelingen rekening wordt gehouden met water- en bodem sturend.

Edam

Gebied: Het waterfront gebied van Edam betreft het gebied langs het water en omvat, anders dan bij Volendam, niet het toeristisch kerngebied. Het is een plek waar voornamelijk gerecreëerd wordt. Het onderdeel recreatie heeft dan ook de meeste invloed op de balans in Edam.

- ❖ **Wonen:** Met betrekking tot wonen in het waterfront gebied van Edam is het behoud van het historische aanzicht en de leefbaarheid van de kern Edam erg belangrijk. Dit betekent dat nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen de ruimtelijke kwaliteit en de bestaande karakteristieken. Om de balans te bewaken wordt er bij nieuwe woningbouw aandacht besteed aan mobiliteit en verkeersstromen zodat nieuwe woningbouw niet leidt tot een afname van bereikbaarheid.
- ❖ **Ondernemen:** Hoewel het waterfront van Edam geen kerngebied van economische bedrijvigheid is en er weinig winkels of bedrijven direct aan grenzen, biedt het wél ruimte voor kleinschalig en passend ondernemerschap. De nadruk ligt op initiatieven die aansluiten bij de historische en landschappelijke kwaliteit van het gebied.
- ❖ **Recreatie:** Het waterfront van Edam grenst aan het Markermeer en is juist een gebied waar bezoekers op zoek zijn naar rust, ruimte en recreatieve beleving. Er wordt ingezet op stille recreatie zoals wandelen en fietsen. Recreatieve netwerken verbinden Edam beter met omliggende dorpskernen en het polderlandschap van Zeevang en de dijk van Volendam. Hierdoor is het waterfront versterkt als verblijfsruimte. Dit gebied nodigt uit tot ontmoeting tussen bewoners en bezoekers en zorgt voor een ontspannen verblijf aan het water. Water speelt voor Edam ook een belangrijke rol. De buitenhaven biedt mogelijk kansen voor waterrecreatie. Dit sluit aan bij het bredere streven om de relatie tussen stad en water te versterken en de identiteit van Edam als historische handelsstad te benutten.
- ❖ **Toerisme:** Het waterfrontgebied van Edam trekt een ander type bezoeker dan het toeristisch kerngebied van Edam, namelijk liefhebbers van stille recreatie. Deze bezoeker faciliteren we zo goed mogelijk zodat zij langer in het gebied verblijven en gestimuleerd worden om ook het toeristisch kerngebied te bezoeken. We zetten in op een kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte, zodat de waardevolle bezoeker niet alleen aangetrokken wordt door de geschiedenis van Edam, maar ook door de gastvrije en goed onderhouden uitstraling van het waterfront. Het waterfront van Edam blijft zich ontwikkelen als een aantrekkelijke nichebestemming voor bezoekers die naast interesse in historie, cultuur en ambacht ook liefhebbers zijn van recreatieve mogelijkheden. Met betrekking tot campings vinden wij het belangrijk dat de campings bijdragen aan de focus op natuur en landschap. De rust en ruimte van het gebied en de leefomgeving van inwoners worden niet onevenredig aangetast worden door de ontwikkeling en/of bedrijfsvoering van campings.
- ❖ **Natuur:** Als we het hebben over natuur in het waterfront gebied van Edam dan hebben we het vooral over de samenhang van recreatie en ruimte die daarvoor nodig is zonder dat dit ten koste gaat van water. We geven waar mogelijk ruimte aan natuur en versterken deze zo veel mogelijk.

Zeevang

Doel: Het waterfront gebied van Zeevang betreft het poldergebied langs het water waaraan verschillende kleine kernen zijn gelegen. Het is een plek waar natuur en haar agrarische kenmerken voorop staan. Het onderdeel natuur heeft dan ook de meeste invloed op de balans in Zeevang.

- ❖ **Wonen:** Het waterfront van Zeevang wordt gekenmerkt door een open en waterrijk (polder)landschap. Hierbij behouden we de horizon en de openheid van het landschap en wordt de openheid van dit landschap benadrukt. Dit betekent onder andere dat nieuwbouw in het

waterfrontgebied zorgvuldig moet worden ingepast en dat grootschalige ontwikkelingen worden ontmoedigd.

- ❖ **Ondernemen:** Zeevang biedt in vergelijking met de andere twee gebieden weinig ruimte voor nieuw ondernemerschap. We stimuleren wel de aanwezigheid van de ondernemers die zich al in dit gebied gevestigd hebben, dit om leegloop te voorkomen. Het aanbod is kleinschalig en landschap gebonden, waarbij agrarische nevenactiviteiten, horeca met streekproducten en recreatieve voorzieningen elkaar aanvullen zonder de rust en natuur van het gebied aan te verstoren.
- ❖ **Recreatie:** Zeevang onderscheidt zich door zijn open, waterrijke veenweidelandschap en vele dorpen. De recreatieve ontwikkeling richt zich op stille vormen van recreatie, zoals wandelen, fietsen en varen, passend bij de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het gebied. De recreatieve verbindingen tussen Zeevang, Edam en Volendam zijn versterkt en verbeterd, zodat bezoekers het gebied op een recreatieve manier kunnen verkennen. Waterrecreatie speelt een subtiele rol in Zeevang. Zo zien wij het varen en kanoën langs de dijken en door veenriviertjes als voorbeelden van waterrecreatie die de rust en het landschap niet aantasten.
- ❖ **Toerisme:** Zeevang trekt een ander type bezoeker dan Volendam en Edam, namelijk rustzoekers en natuurliefhebbers. Dit biedt kansen om het toeristisch product van de gemeente verder te ontwikkelen zonder afbreuk te doen aan het gebied. De gemeente zet in op het versterken van het imago van Zeevang als rustgevend en authentiek landschap, met gerichte promotie en storytelling over de geschiedenis, cultuur- en natuurwaarden van het gebied. De rust, openbare ruimte, natuur en het landschap blijven leidend in de toeristische ontwikkeling. Zeevang is en blijft een rustige bestemming, waar toerisme de natuurlijke en agrarische omgeving versterkt in plaats van verdringt. Met betrekking tot campings vinden wij het belangrijk dat de campings bijdragen aan de focus op natuur en landschap. De rust en ruimte van het gebied en de leefomgeving van inwoners worden niet onevenredig aangetast door de ontwikkeling en/of bedrijfsvoering van campings.
- ❖ **Natuur:** Voor Zeevang geldt dat natuur wordt onderhouden door de agrariërs uit de omgeving. Het gebied kent een hoge mate van symbiose tussen natuur, veeteelt en akkerbouw die er plaatsvindt. We houden aandacht voor dit landschap door de agrariër zo veel mogelijk te ondersteunen bij het behouden van de natuurdoelstellingen. Deze doelstellingen worden nader uitgewerkt in het toekomstige gemeentelijke programma Landelijk gebied en Landschap. Daarnaast begeef je je in Zeevang in een natura 2000 gebied en vormt het gebied een broedplaats van weidevogels en een foerageergebied voor ook andere vogels. We stimuleren de biodiversiteit in de gebieden gelegen aan het waterfront en we behouden ten alle tijden ruimte voor het water.

Subdoel 2: Het beter borgen van de cultuur, identiteit en het aanzicht van het waterfront.

Volendam

Gebied: Het waterfront gebied van Volendam begint bij Marinapark en eindigt bij het Noordeinde. De dijk van Volendam is het toeristisch kerngebied.

- ❖ **Cultuur:** Kunst en cultuur maken een wezenlijk onderdeel uit van de leefomgeving in Volendam. Het dorp waar kunstenaars van over de hele wereld konden overnachten in Hotel Spaander in ruil voor hun unieke schilderijen. Van oudsher is er een sterke sociale cohesie met een levendig verenigingsleven met toneel, zang, muziek en erfgoedactiviteiten. Volendam staat ook bekend als het thuisdorp van de palingsound, met artiesten als The Cats, BZN, Jan Smit en de 3JS. Het zichtbaar maken van cultureel erfgoed waaronder het varende erfgoed en immateriële cultuur (zoals muziek, folklore, dialect en religie) in de aanlooproutes naar het toeristisch kerngebied spelen daarbij een sleutelrol. Door het culturele imago zichtbaar en beleefbaar te maken, blijft het herkenbaar én toekomstbestendig. Waarbij kunst in de openbare ruimte altijd moet worden afgewogen tegen het aanzicht.
- ❖ **Identiteit:** Volendam is ontstaan als vissersnederzetting na de afdamming van het Zuiderzeegat, en ontwikkelde zich in de loop van de tijd tot een gemeenschap met een sterke sociale samenhang, katholieke tradities en een eigenzinnige maar ondernemende bevolking. Het dorp staat bekend om zijn klederdracht, dialect en de visserijgeschiedenis, die nog altijd voelbaar zijn in het dagelijks leven en in het straatbeeld. De wereldwijde bekendheid van Volendam is mede te danken aan Hotel Spaander, een levendig kunstenaarshotel waarbinnen en vooral buitenlandse kunstenaars graag verbleven.
- ❖ **Aanzicht:** Het aanzicht van het waterfront, met name de dijk en de haven, draagt bij aan de identiteit van Volendam als 'oud-Hollands vissersdorp'. Het oorspronkelijke, schilderachtige karakter is de afgelopen jaren onder druk komen te staan en moet worden hersteld en geborgd. We zetten ons dan ook in voor het behoud van de monumenten. Bij ruimtelijke initiatieven sturen we op het verwijderen van storende bebouwing en herstel van de karakteristiek van het gebied. Dit draagt bij aan een versterkte beleving van het gebied door zowel inwoners als bezoekers. In het gebied bij het Noordeinde is het aanzicht herkenbaar vernieuwd en sluit aan bij de stedenbouwkundige opgave van transformatie Julianaweg. Daarnaast versterkt de toevoeging van de historische bruine vloot in de haven het aanzicht en sluit aan bij de maritieme identiteit van het Volendam.

Edam

Gebied: Het waterfront gebied van Edam betreft het gebied langs het water en omvat, anders dan bij Volendam, niet het toeristisch kerngebied.

- ❖ **Cultuur:** Het waterfront biedt ruimte aan culturele verhalen en uitingen die bijdragen aan de beleving van Edam als historisch en vooral monumentale stad aan het water. Denk hierbij aan de Zeesluis, Fort Edam en oude haven. We bieden een plek aan historische schepen en varende erfgoed. We zetten in op het zichtbaar maken van de cultuurhistorie op een zo'n laagdrempelig mogelijke manier. Waarbij kunst in de openbare ruimte moet worden afgewogen tegen het aanzicht.

- ❖ **Identiteit:** De identiteit van het waterfront in Edam wordt gevormd door het historische landschap van vestingwallen, de structuur van het Oorgat als handelsverbinding en de relatie met het Markermeer. De ligging aan het water benadrukt Edams rol als voormalig koopmansstadje met toegang tot de wereld via de Zuiderzee, waarbij de maritieme geschiedenis een belangrijk onderdeel is van de Edamse geschiedenis. Waar Volendam bekend staat om zijn folklore, is Edam meer ingetogen, protestants en historisch. Deze identiteit vertaalt zich in een rustige sfeer, met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit.
- ❖ **Aanzicht:** Het aanzicht van het waterfront is beeldbepalend voor Edam. De karakteristieke overgang van stad naar water, met de aarden wallen, de oude havenstructuur en het uitzicht over het Markermeer, vraagt om zorgvuldig beheer. Verrommeling van de ruimte (bijv. door verkeerd materiaalgebruik of visuele ruis) wordt tegengegaan door toepassing van beeldkwaliteitsplannen. De gemeente zet in op behoud van historische elementen, versterking van doorzichten naar het water en het zichtbaar maken van de geschiedenis in het straatbeeld.

Zeevang

Gebied: Het waterfront gebied van Zeevang betreft het poldergebied langs het water waaraan verschillende kleine kernen zijn gelegen.

- ❖ **Cultuur:** De cultuur van Zeevang is onlosmakelijk verbonden met het landschap en bijhorende verhalen. Denk aan het verdronken dorp, het Schooltje van Dik Trom, de Etersheimer Braakmolen en het laagste punt van Noord-Holland in Etersheim. Het gebied is rijk aan cultuurhistorie en de rustzoeker weet deze goed te vinden. De ambitie is om deze verhalen toegankelijker en beleefbaar maken. Ook wordt het toevoegen van kunst en cultuur in de openbare ruimte gezien als kans om verhalen zichtbaar te maken en de beleving van het gebied te versterken. Waarbij kunst in de openbare ruimte altijd moet worden afgewogen tegen het aanzicht.
- ❖ **Identiteit:** Zeevang wordt gekenmerkt door haar oer-Hollandse open landschap met weidse zichten, vele veenriviervluchten en dorpslinten. Zeevang staat voor rust, natuur, de verbondenheid met het water en het agrarisch karakter. Deze kenmerken vormen een contrast met het dynamisch toerisme van Volendam en de recreatieve waarde van Edam, en maken Zeevang uniek binnen de gemeente.
- ❖ **Aanzicht:** Het aanzicht van het Zeevangs waterfront is van grote landschappelijke waarde. We zetten in op het behouden van het open karakter, het versterken van herkenbaar landschap zoals dijken, vergezichten, dorpslinten en natuurzones, en het zorgvuldig inpassen van nieuwe functies zoals recreatievoorzieningen.

Subdoel 3: Het beter verbinden van de gebieden in het gehele waterfront.

Volendam

Gebied: Het waterfront gebied van Volendam begint bij Marinapark en eindigt bij het Noordeinde. De dijk van Volendam is het toeristisch kerngebied.

- ❖ **Verbinding:** Met betrekking tot de verbinding van Volendam hebben we aandacht voor de volgende punten. De toegankelijkheid wordt vergroot door het markeren van enkele belangrijke doorgangen naar de Oude Kom en het Doolhof. Hierdoor blijven andere, minder opvallende doorgangen rustig beschikbaar voor bewoners. Tegelijk wordt gewerkt aan duidelijke, aantrekkelijke, toegankelijke en veilige recreatieve verbindingen tussen Volendam, Edam en Zeevang, bijvoorbeeld via wandel- en fietspaden langs het water. Bewegwijzering, zitgelegenheden en informatieve elementen maken het eenvoudiger en aantrekkelijker voor bezoekers om het waterfront te verkennen.

Edam

Gebied: Het waterfront gebied van Edam betreft het gebied langs het water en omvat, anders dan bij Volendam, niet het toeristisch kerngebied.

- ❖ **Verbinding:** Recreatieve routes langs het water worden uitgebreid en verbonden met paden richting Volendam en Zeevang. We dragen bij aan een goede bereikbaarheid van het gebied. Door gebruik te maken van rustpunten, informatieve panelen en subtiele bewegwijzering wordt de toegankelijkheid verbeterd, zonder afbreuk te doen aan de historie en kleinschaligheid die Edam kenmerken.

Zeevang

Gebied: Het waterfront gebied van Zeevang betreft het poldergebied langs het water waaraan verschillende kleine kernen zijn gelegen.

- ❖ **Verbinding:** De recreatieve verbindingen met Volendam en Edam worden verbeterd via aantrekkelijke wandel- en fietsroutes langs het Markermeer en door het veenweidelandschap. We dragen bij aan een goede bereikbaarheid van de toeristische bestemmingen in het gebied. De routes krijgen herkenbare entrees, rustpunten en informatievoorziening die Zeevang positioneren als een vanzelfsprekend onderdeel voor bezoekers aan het waterfront. Bijzondere aandacht gaat uit naar verbindingen richting Etersheim, Schardam en het bezoekerscentrum De Breek.